Redaksjonelt

Nye artikler høsten 2012

I 2012 har *Acta Didactica Norge* stått stadig tydeligere frem som et nasjonalt, og nordisk, akademisk forum for fagdidaktisk forskings- og utviklingsarbeid. I 2012 har det blitt gitt ut i alt 19 artikler og to bokanmeldelser fra forfattere i Norge, Danmark, Sverige, Finland, USA og Tyskland. Noen av disse inngår i to tematiske artikkelgrupper fra konferansen *Visions 2011* om henholdsvis fagdidaktikk (teaching) og lærerutdanning (teacher education). De øvrige er skrevet av etablerte norske forskere, og av doktorgradsstudenter og en masterstudent som skriver de stadig vanligere artikkelbaserte avhandlingene. Artiklene fra doktorgradsstudentene har kommet fordi *Acta Didactica Norge* i 2012 åpnet for engelskspråklige bidrag på generell basis. Flere innsendte bidrag som er til vurdering viser også at vi har blitt et alternativ for doktorgradsstudenter i fagdidaktikk som ønsker å skrive avhandlingen sin på norsk.

Høstens først artikkel er Bente Aamotsbakken og Norunn Askelands *Literacy i naturfag og fysikk. Hva kreves av grunnleggende ferdigheter?* Med eksempler fra undervisning i matematikk og fysikk viser forfatterne hvor viktig gode grunnleggende ferdigheter i lesing og skriving er for utviklingen av naturfaglig literacy (scientific literacy). De viser også hvor viktig læreren er ”som modell og mediator for utvikling av literacy i de to fagene”.

Historiedidaktikk er i fokus i neste artikkel, *Tradisjonisme og faktaorientering blant historielærere? Utvelgelsesprosesser for læreverk i historie i videregående skole: en pilotundersøkelse*. I denne pilotstudien undersøker Nils Martinus Justvik utvelgelsesprosesser og kriterier i valg av læreverk i historie i den videregående skole. Han finner at “[t]radisjonskriteriet synes å stå relativt sterkt mens læreplanen som kriterium synes å stå relativt svakt”, og påpeker “at sentrale intensjoner om en læreplanstyrt skole har begrenset gjennomslag i forhold til valg av lærebok”.

Haldis Breidlids *Et ekskluderende «vi»? Verdier, kulturer og kulturarv i læreplanens generelle del og i formålsparagrafen: nasjonalt fellesskap, multikulturalitet og kulturell kompleksitet* ser på selve læreplanen, og nærmere bestemt “hvilken hierarkisk ordning av verdier og kulturer/kulturarv som kommer til uttrykk i [generell del av læreplanen] og i den nye formålsparagrafen og hvilken tilnærming til nasjonal identitet og mangfold som følger av dette”.

I den neste artikkelen, *School leadership and multilingualism*, undersøker Fred Carlo Andersen skolelederens forståelse av begrepet flerspråklighet, og hvordan dette påvirker hvordan det tilrettelegges for minoritetselvers læring og språkutvikling i den videregående skole. Ut fra en meget uensartet praksis konkluderer Andersen med at ”school leaders face considerable challenges with meeting new expectations towards schools”.

Svein Arne Sikko, Ragnhild Lyngved og Birgit Pepin arbeider med et helt annet fagområde, lærertutanning. De undersøker matematikk- og naturfag-læreres tanker om problembasert læring i sin undervisning. I artikkelen *Working with Mathematics and Science Teachers on inquiry-based learning (IBL) approaches: Teacher beliefs* legger de fram funn fra to spørreundersøkelser som viser at lærere ønsker å utvide sin bruk av IBL, at de ikke finner at lære-planen er til hinder for dette, men at det finnes en rekke andre faktorer som hemmer en slik endring.

De neste to artiklene er også om lærerutdanning, nærmere bestemt hva det er som kjennetegner "powerful teacher education". I den todelt artikkelen *A Comparative Study of Three Key Features in the Design and Practice of Teacher Education in the United States and Norway: Part I. Findings from a Study in the United States* og *Part II: Findings from a Study in Norway* undersøker den amerikanske gjesteforskeren Karen Moore Hammerness utvalgte og vellykkede amerikanske lærerutdanninger. I sin første artikkel fant hun at:

teacher education programs need to promote a clear vision of teachers and teaching; must be coherent, reflecting a shared understanding of teaching and learning among faculty and students; and finally, that they need to be built around a strong core curriculum deeply tied to teaching practice.

I den neste artikkelen (Part II) undersøker hun i hvor stor grad disse suksess-faktorene er å finne i norsk lærerutdanning. Hun finner at våre programmer langt på vei mangler akkurat disse faktorene: en samlande visjon for sitt arbeid, en gjennomført tverrfaglig tilnærming og en klar forankring i praksis. Hammerness konkluderer med at vi i Norge vil ha mye å hente ved å trekke inn disse suksessfaktorene i det pågående arbeidet med å utvikle norsk lærerutdanning.

De to siste artiklene blant høstens utgivelser er innen engelsk fagdidaktikk. I den første, *Pragmatic competence in English at the VG1 level: To what extent are Norwegian EFL students able to adapt to contextual demands when making requests in English?* undersøker Silje Brubæk en viktig side ved norske Vg1 elevers kommunikative kompetanse i engelsk. Det er deres evne til å komme med situasjonstilpassede forespørsler hvor de tilpasser sin språkbruk til den aktuelle situasjonen med hensyn til ordvalg og høflighet. Hun fant de at de nesten uten unntak var ganske ubehjelpelige, at "[t]heir language use was characterized by first language (L1) transfer and overuse of familiar and informal expressions". Hennes funn tyder ikke minst på at det er stort rom for forbedring i undervisningen av muntlig engelsk.

I *From 'essay' to 'personal text': The role of genre in Norwegian EFL exam papers 1996-2011* analyserer Sigrid Ørevik en annen side ved engelskunder-visningen i den videregående skolen, nemlig teksttypene i de skriftlige avgangs-eksamenene som ble brukt under Reform 94-læreplanen og Kunnskapsløftet som kom i 2006. Begge eksamenene er på fem timer. R94-eksamenene omfattet en rekke oppgaver og et relativt begrenset antall tekster som vedlegg. Den nye

eksamenen i henhold til Kunnskapsløftet hadde et vesentlig endret format med en 24-timers forberedelsesperiode hvor elevene får utdelt et teksthfte og oppgitt et tema for eksamen. Oppgavene på den femtimers eksamenen er for en stor del basert på forberedelsene, og tilpasset slik at elevene fikk anledning til bruke nesten alle hjelpemidler. Mens Ørevik fant relativt store endringer i antallet og utvalget tekster som elevene fikk å lese som del av eksamenene, var det liten variasjon i dem de blir bedt om å skrive. Hun konkluderer med at:

Norwegian school authorities, linguists and EFL teachers need to discuss what role genre awareness and the selection and teaching of genres should play in EFL subject curricula, classroom activities and exam papers, taking factors such as students' familiarity with multimodal genres into account.

Til slutt kan det nevnes at forlag i inn og utland hvert år sender *Acta Didactica Norge* en rekke prøveeksemplarer av bøker og lærebøker til anmeldelse. Disse deler vi ut til dem som tar på seg å skrive en bokanmeldelse. Philip David Grey valgte å skrive om boken *Making Content Comprehensible for English Learners, The SIOP Model*, som er beregnet på lærere som har:

students who are learning in and through a new language, the main goal is to prepare non-native speakers for life after school by helping them to become competent in academic language. To achieve this goal, the authors have developed a model which offers teachers an effective way to plan and implement lessons.

Grey poengterer at selv om boken er skrevet for lærere som underviser for elever med engelsk som andrespråk, finner han boken minst like relevant for norske forhold hvor mange lærere underviser elever fra ulike språkbakgrunner. Han finner boken så vel som modellen såpass nyttig og anvendelig at han anbefaler at den oversettes til norsk slik at norske lærere kan ha nytte av den.

Mot slutten av 2012 kan jeg nevne at vi har en rekke nye artikler til vurdering i redaksjonen, til fagfellevurdering eller til bearbeiding hos forfatterne. Vi håper også at enda flere fagdidaktikere i året som kommer vil sende inn sine artikler til oss – på norsk, engelsk, svensk eller dansk.

Som ansvarlig redaktør ønsker jeg å takke redaksjonsmedlemmene og de mange fagfellevurdererne som har gjort en så stor innsats for *Acta Didactica Norge* i året som har gått.

Oslo, 18. desember 2012

Glenn Ole Hellekjær
Ansvarlig redaktør